

Η αφορμή αυτή τη φορά ήταν διπλή. Το καινούριο μυθιστόρημα της Σώτης Τριανταφύλλου με τίτλο «Ακου το λιοντάρι» και η συλλογή δοκιμίων (δημοσιευμένων στα «NEA» και την «Athens Voice») με τον τίτλο «Καρχαρίες και κοριοί» (μην πάει το μυαλό σας αναγκαστικά στην επικαιροποίηση – πρόκειται για το γνωστό «δάνειο» από τον Μπρεχτ, όπως δηλώνεται στο μότο της σελ. 7). Αμφότερα κυκλοφόρησαν πρόσφατα από τις εκδόσεις Πατάκη.

Ας βάλουμε μια τάξη. Το μυθιστόρημα – που έρχεται ύστερα από το «Σικελικό ειδύλλιο» του 2021 – είναι η σκιαγράφιση της αθηναϊκής οικογένειας των Λεοντάρηδων, οι οποίοι αποχαιρετούν κάποτε τη γειτονιά της Φωκίωνος Νέγρη που χάνουν στη δεκαετία του 1970. Ανοίγονται πλέον στον κόσμο της Αλλαγής και της μεταπολιτευτικής άκρατης επιθυμίας. Η συγγραφέας περιγράφει το παρελθόν με αφορμή ένα μπεστ σέλερ του 2023 κι έναν θάνατο του 2017. Η μνήμη δηλαδή ανασυστήνεται όχι από το πριν στο σήμερα, αλλά αντίστροφα, όπως συμβαίνει στον κινηματογράφο, δλωμένη συνήθεια της συγγραφέως.

Στη συλλογή δοκιμίων με υπότιτλο «σημειώσεις για την τρίτη δεκαετία του 21ου αιώνα» – μετά το «Πόλιτιξ», επίσης του 2021 – η Τριανταφύλλου αξιοποιεί τις «άλλες» περγαμνές της: διδάκτωρ στην Αμερικανική Ιστορία και στην Ιστορία των Πολέων, μεταδιδακτορικές σπουδές στη Φιλοσοφία των Μαθηματικών και στις Διεθνείς Σχέσεις. Γράφει, λοιπόν, για τις σημαντικότερες πτυχές της σύγχρονης γεωπολιτικής – αρχής γενομένης από την 11η Σεπτεμβρίου 2001 –, επικρίνει τον νεοσυντηρητικό Ρόμπερτ Κάπλαν (από τα πλέον διαφωτιστικά σημειώματά, εκτός άλλων, και για τον «συρμό» των μεγάλων ονομάτων), τον αμερικανικό εξαιρετισμό και επαρχιωτισμό, την άνοδο της Ακρας Αριστεράς, την κυβέρνηση Μπάιντεν και τα μοντέλα ένταξης των μεταναστών.

ΓΙΑ ΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ «Ακου το λιοντάρι»

Ποιο ήταν το σχήμα που είχατε προδιαγράψει πριν ξεκινήσετε να γράφετε το μυθιστόρημα; Ποια ή ποιες ήταν οι βασικές ιδέες που θέλατε να ειπωθούν;

Συνήθως η λογοτεχνία αναδεικνύει εξαιρετικές καταστάσεις, είναι μια πραγματικότητα που, κατά κάποιον τρόπο, έχει κάνει χρήση αναβολικών. Αλλά, σε αυτό το μυθιστόρημα αφηγούμαι την ιστορία μιας συνηθισμένης οικογένειας. Οι Λεοντάρηδες δεν είναι καν εκκεντρικοί πρόκειται για ένα έναν κύκλο ανθρώπων με τους οποίους διασταυρωνόμαστε κάθε μέρα στην Αθήνα από το 2017 μέχρι σήμερα. Το «Ακου το λιοντάρι» γράφτηκε ως ένα χρονικό της μεσοασίας τάξης με τις μεγάλες και τις μικρές της τραγωδίες, τις μεγάλες και τις μικρές της αγωνίες – αλλά και ως μια ανθρώπινη κομωδία από την οποία δεν γλιτώνει κανείς μας.

«Αν κι όλα τα τραγουδάκια του Σαββόπουλου ήταν παλιά, μερικά θυμή-

ζαν μια τόσο μακρινή εποχή, ώστε προκαλούσαν πόνο. Ενα αίσθημα σαν κάψιμο». Στίχοι του Σαββόπουλου, αλλά και ξένα κομμάτια της εποχής «τρυλώνουν» συχνά πυκνά στην αφήγηση. Ποια είναι η σχέση της μουσικής με το συναισθηματικό κέντρο του μυθιστορήματος;

Οι κεντρικοί ήρωες είναι οι σημερινοί 45άρηδες που έχουν μεγαλώσει λίγο - πολύ με το ροκ της δεκαετίας του 1990. Στο βιβλίο υπάρχει και μια παλιότερη γενιά, δικασμένη πολιτιστικά και πολιτικά ως πούμε: εκείνη που έχτισε τη μεταπολεμική Ελλάδα η οποία παραμένει διχασμένη ως προς το ήθος, την αισθητική, τον τρόπο της ζωής και τον τρόπο της ακοής. Είσαι αυτό που ακούς.

Μέσα στη μεγάλη εικόνα για μια εποχή που τελειώσει και την επόμενη, δεν παύουν να υπάρχουν οι επιθυμίες, οι φόβοι και οι προσδοκίες των χαρακτήρων. Προσπαθείτε να τους κατανοήσετε περισσότερο παρά να καταγγείλετε την «επείρεια της εποχής»;

Θα ήταν άχρηστη η οποιαδήποτε συμβολή μου στη λογοτεχνία αν έκανα καταγγελίες. Όλοι οι άνθρωποι, όλοι οι λογοτεχνικοί ήρωες, έχουν το με-

ριδίό τους στο δίκιο: το μυθιστόρημα τους δίνει φωνή. Εξάλλου, η εποχή μας είναι πολύ καλύτερη, πολύ πιο ενδιαφέρουσα από άλλες εποχές: ακόμα και εκτός λογοτεχνίας δεν είναι σκόπμες οι καταγγελίες. Όλοι ασκούμε κάποια κριτική ξεκινώντας από τον εαυτό μας.

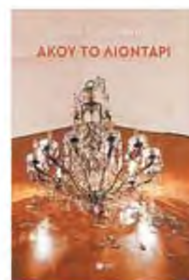
Σαρκασμός, ειρωνεία, χιούμορ, ακόμη και «πλάκες» (που ενίοτε δεν φτάνουν στην άλλη πλευρά) διαπερνούν τις ιστορίες των χαρακτήρων. Είναι και ένας τρόπος για να περάσει το κλίμα μιας εποχής, που δεν έπαιρνε στα σοβαρά τον εαυτό της;

Το βιβλίο αφηγείται μια ιστορία που εκτυλίσσεται κυρίως το 2017, αλλά γίνονται αναδρομές στη δεκαετία του 1960, του 1980, του 1990 και τα λοιπά. Από καμιά «εποχή» – αν μπορούμε να μιλήσουμε για «εποχές» – δεν έλειπε ο υπαρκτός σουρεαλισμός. Είναι θέμα βλέμματος και ψυχοσύνθεσης. Η ανθρώπινη κατάσταση είναι ακαταμάχητα αστεία. Λίγα πράγματα θα μπορούσαν να θεωρηθούν αμιγώς τραγικά. Ο Πλάτωνας πέθανε από το ξύσιμο μετά από επιδρομή ψειρών. Κι ο Ξανθόπιπρος πέθανε από τα γέλια. Αν γλιτώσω από τις ψείρες ίσως πεθάνω κι εγώ γελάοντας.

Σώτη Τριανταφύλλου «Η ανθρώπινη κατάσταση είναι ακαταμάχητα αστεία»

Η συγγραφέας και αρθρογράφος των «NEA» μιλάει μ' αυτή τη διπλή ιδιότητα για το νεότερο μυθιστόρημά της «Ακου το λιοντάρι» και για το δοκιμιακό «Καρχαρίες και κοριοί»

ΚΟΝΤΑΝΙΝΟΣ ΤΣΕΜΠΕ

Σώτη Τριανταφύλλου
ΑΚΟΥ ΤΟ ΛΙΟΝΤΑΡΙ
Εκδ. Πατάκη, σελ. 340
Τιμή 17,70 ευρώ

Η Καρολίνα θυμάται το παρελθόν μέσα από τη μυθοπλασία ενός μπεστ σέλερ προσπαθώντας να ταίριαξει την πραγματικότητα με την αφήγηση. Το μόνο που μπορούμε να πετύχουμε είναι ένα editing της προσωπικής μνήμης, καθόλου αξιόπιστο, αλλά εξίσου συναρπαστικό;

Η βιογραφία μας, λέει ο Μαξ Φρις, είναι ένα μυθιστόρημα που σκαρώνουμε κι ύστερα βρίσκουμε τη θέση μας μέσα του. Οι συγγραφείς είναι πιο επιρρεπείς σε τέτοιες κατασκευές. Όσο για την Καρολίνα, έχει πεζή, ακριβή και αξιόπιστη μνήμη, ενώ ο Ηλίας βλέπει στις νεανικές της περιπέτειες – της θείας του της χίπισσας! – ένα glamour που δεν υπήρχε. Όπως λένε οι παλιότεροι, όποιος θυμάται τη δεκαετία του '60 σημαίνει ότι δεν ήταν εκεί. Ο Ηλίας δεν ήταν εκεί και γι' αυτό έχει μυθοποιήσει τη Φωκίωνος Νέγρη τότε που την έλεγαν Βία Βένετο, όταν τοπικές και διεθνείς διασημότητες έπιναν τζίν τόνικ στο κλαμπ «Iγκλόυ». Στο βιβλίο, η Καρολίνα ακυρώνει κάθε αίσθημα νοσταλγίας – συμφωνώ κι εγώ. Ερχόμαστε από τα σκοτεινά βάθη του πολιτισμού, το παρελθόν μας ήταν πιο ζοφερό από οποιοδήποτε ζοφερό μέλλον.

περισσότεροι άνθρωποι, είναι δειλοί.

Εναν χρόνο μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία υπάρχουν ακόμη άνθρωποι που αρνούνται να αναφερθούν σε «ρωσική εισβολή». Έχει αλλάξει ο κόσμος, ενώ την ίδια στιγμή παραμένει ιδιος;

Δεν συμφωνούμε όλοι σε στοιχειώδη ζητήματα, ακόμα και σ' εκείνα που μας φαίνονται αυτονόητα. Γιατί να συμφωνούμε λοιπόν σ' αυτό; Η Ρωσία δεν είναι μόνο μεγάλη χώρα, είναι μύθος. Η ιστορία της, ιδιαίτερα εκείνη του 20ού αιώνα, έγινε το όπιο των λαών και συνεχίζει να τροφοδοτεί, με αλλόκοτο τρόπο, κομμουνιστές, χριστιανορθόδοξους, αντιδυτικούς, ακροδεξιούς, αντισημίτες: μια μεγάλη γκάμα ανθρώπων με αυξημένο βάρος προκαταλήψεων. Εξάλλου, αν η Ρωσία δεν είχε έστω αυτή τη θαμπή λάμψη σε ορισμένες γεωγραφικές και πολιτισμικές περιοχές, οι ηγεσίες της δεν θα είχαν αποφασίσει την εισβολή. Με λίγα λόγια, άνθρωποι σαν τον Πούτιν βρίσκουν και στήριξη εκ μέρους των μαζών και ευκαιρίες κενού που αφήνουν οι χώρες και οι ηγεσίες. Πράγματι, ο κόσμος έχει αλλάξει πολύ τον τελευταίο μισό αιώνα και οι αλλαγές είναι εκθετικές, ο χρόνος όμως δεν μετράει με τον ίδιο τρόπο για όλα τα άτομα και όλες τις ομάδες: οι Ρώσοι ζουν σε διαφορετικό σύμπαν από μας παρά τις σχετικές πρόσφατες συνθήκες του καταναλωτισμού.

Υπάρχει μία Δύση και οι αξίες της, για τις οποίες αξίζει κανείς να αγωνίζεται, ή υπάρχουν πολλές εκδοχές της και «γκρίζες ζώνες», τις οποίες οφείλει να ανακαλύπτει;

Η ιδέα της Δύσης με «αξίες» πήρε σχάμα μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, όταν ο ευρωατλαντικός κόσμος αντιλήφθηκε τι ήταν ικανός να κάνει σε πείσμα των «αξιών». Στα ερείπια του πολέμου και μετά από τις γνωστές φρικαλεότητες, αποφασίσαμε, με εντελώς συνειδητό τρόπο, ότι στο εξής οι θεσμοί θα προσπαθούσαν να συγκρατούν την ανθρώπινη φύση: την αγριότητα, τον φθόνο, το μίσος. Πιστεύω ότι δεν τα πηγαίνουμε άσχημα: εκτός από την παρένθεση της Γιουγκοσλαβίας, έχουμε επιτύχει ευρύτητα και βάθος στα ανθρώπινα δικαιώματα, ειρήνη και επίλυση συγκρούσεων μέσω θεσμών. Είναι εξίσου αλήθεια ότι η «Δύση» έχει γίνει σάκος του μποξ όλων όσοι αισθάνονται αδικημένοι σ' αυτόν τον κόσμο. Καμιά φορά, ίσως ευθύνεται για κάποιες αδικίες, συνήθως όμως δεν ευθύνεται. Είναι ακριβώς αυτή η θέση της στον πλανήτη που την καθιστά υπεύθυνη στα μάτια των περισσότερων, μερικοί εκ των οποίων ζουν με χρονική υστέρηση: πιστεύουν, για παράδειγμα, ότι διερχόμαστε την εποχή της αποικιοκρατίας, του ρατσισμού των λευκών, της υποταγής των γυναικών και τα λοιπά. Μερικοί άνθρωποι δεν κατανοούν ότι πολλά προβλήματα έχουν λυθεί. Εξάλλου, για μερικές πολιτικές παρατάξεις, η λύση των προβλημάτων συνεπάγεται την ακύρωσή τους, άρα, κατά κάποιον τρόπο, τις συμφέρει να προπαγανδίζουν εικόνες και καταστάσεις περασμένων εποχών δηλητηριάζοντας την κοινωνία με νοσηρές φαντασιώσεις.

Συμφωνείτε με τον Γκράχαμ Άλισον που παρακολουθεί τον ανταγωνισμό ΗΠΑ - Κίνας μέσα από το περίφημο «δύλημα του Θουκυδίδη» για την άξηση της ισχύος;

Η παγίδα του Θουκυδίδη έχει γίνει buzzword. Πράγματι, κάποια στοιχεία του ανταγωνισμού Αθήνας - Σπάρτης μπορούμε να τα δούμε εύκολα στον αντα-

γωνισμό ΗΠΑ - Κίνας. Αλλά, παραείναι μηχανική τέτοιου είδους μεταφορά. Ο σημερινός κόσμος αντιμετωπίζει και συνειδητοποιεί διαφορετικά προβλήματα από το κύρος ή την ταπεινώση μεγάλων δυνάμεων στον διεθνή χώρο.

Έχουμε παρεξηγήσει έως παρανοήσει το «τέλος της Ιστορίας» του Φουκουγιάμα; Άλλο περιγράφει εκείνος και άλλο έχει περάσει στη δημόσια συζήτηση;

Άλλο ένα κλισέ, ναι. Κάτι ξεστόμισε ο άνθρωπος μέσα στη φούρια των ημερών της πτώσης του κομμουνισμού και έκτοτε δεν τον αφήνουμε να σουχάσει. Εννοούσε φυσικά ότι το δημοκρατικό πολίτευμα, ο καπιταλισμός που ελέγχεται από τον νομικό πολιτισμό, θα επικρατούσε σε όλο τον κόσμο χωρίς τη διελκυστίνδα του Ψυχρού Πολέμου και χωρίς το δράμα του κομμουνισμού. Υπεραισόδοξη ιδέα - dream on, dream on - και όντως λίγο υπεροπτική: διαφορετικοί πολιτισμοί έχουν διαφορετικά οράματα και επιλέγουν τους δικούς τους δρόμους. Το ότι ο δυτικός πολιτισμός, ο πολιτισμός των ανθρώπων δικαιωμάτων, είναι ανώτερος δεν έχω καμιά αμφιβολία - αλλά, όπως πάντοτε, δεν συμφωνούμε όλοι.

Ο Χένρι Κίσιντζερ συμπληρώνει φέτος 100 χρόνια. Ποιο είναι το απούτωμα του στην εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ και τις διεθνείς σχέσεις;

Πιστεύω ότι είναι κάθαρμα και υπερεκτιμημένος ως προς τις πνευματικές του δυνατότητες: ο μονόφθαλμος ανάμεσα

Σώτη Τριανταφύλλου
ΚΑΡΧΑΡΙΕΣ ΚΑΙ ΚΟΡΙΟΙ

Εκδ. Πατάκη, σελ. 503
Τιμή 18,80 ευρώ

στους τυφλούς σε μια χώρα όπου μπορείς να πουλάς ψύκια για μεταωτέες κορδέλες. Στις ΗΠΑ, αν είσαι απόφοιτος πανεπιστημίων κύρους και έχεις ελαφρά ευρωπαϊκή προφορά γίνεσαι εύκολα ινδάλμα. Ο Κίσιντζερ έκανε πάρα πολύ κακό στις Ηνωμένες Πολιτείες, αλλά οι εχθροί του είναι τόσο υστερικοί ώστε έχουν χάσει κάθε αξιοπιστία. Από την άλλη πλευρά, πρέπει να του αναγνωρίσουμε ότι δεν ήταν άνθρωπος του πολέμου κι ότι προσπάθησε να επιβάλει την αμερικανική ισχύ με τη διπλωματία. Όσο για το άνοιγμα στην Κίνα ήταν ένα υπέροχο δώρο για την Κίνα, όχι για τις ΗΠΑ.

«Ανέκαθεν ανεχόταν μόνο το δικό της γέλιο» γράφεται για την Αριστερά στο κεφάλαιο για την cancel culture. Συνδέεται μόνο με αυτόν τον χώρο το φαινόμενο;

Συμβαίνει με την Αριστερά και με τους θρησκευόμενους, με τα ιερατικά δηλαδή. Με όσους περιμένουν τον Παράδεισο, ξινημένοι επειδή τούτος ο κόσμος - στον οποίον ο καθένας από μας θα έπρεπε να προσπαθεί λίγο περισσότερο για το γενικό καλό - δεν ταίριαζει στις ιδεοληψίες τους. Αλλά η πολιτική ορθότητα και η cancel culture, ως επινόηση των αμερικανών liberals, έχει μεταδοθεί και στον χώρο των φιλελευθέρων, καθώς και οπουδήποτε υπάρχει υπόστρωμα πουρτανισμού, κοινωνικής ανασφάλειας, χριστιανικής ηθικής και ψυχικής στενότητας. Η κατάρρευση της σάτιρας σημαίνει πνευματική φτώχεια.

ΓΙΑ ΤΑ ΔΟΚΙΜΙΑ

«Καρχαρίες και κοριοί»

Η πρώτη ερώτηση αφορά ένα σοκαριστικό γεγονός της περασμένης χρονιάς: τη δολοφονική απόπειρα κατά του Σαλμάν Ρούσντι. Ανήκετε σε όσους πιστεύουν ότι έπρεπε η Σουηδική Ακαδημία να του δώσει το Νόμπελ; Μα, τα λογοτεχνικά βραβεία δεν μοιράζονται σε θύματα επιθέσεων: χάσατε ένα μάτι, ορίστε ένα Νόμπελ, με τις υγείες σας... Στα σοβαρά υπήρχε ομάδα ανθρώπων που πίστευε ότι ο Σαλμάν Ρούσντι έπρεπε να βραβευτεί με το Νόμπελ; Ναι, τώρα, κάτι θυμάμαι... Όχι ότι όλοι οι νομπελίστες είναι καλύτεροι συγγραφείς ή έχουν σπουδαιότερο έργο από εκείνο του Ρούσντι - ούτε αυτό ισχύει. Τα βραβεία πάντως δεν είναι τρόπος επανόρθωσης και παρηγοριάς. Τώρα, το πώς επιλέγονται οι συγγραφείς για τα Νόμπελ είναι μια άλλη ιστορία, ή μάλλον είναι η ίδια ιστορία. Στην υπόθεση Ρούσντι νομίζω πως πρέπει να σημειώσουμε το πόσο λίγοι τον υπεραποτίκταν μεγαλοφώνως μετά από την επίθεση. Οι συγγραφείς, όπως οι